



GÖTEBORGS UNIVERSITET
EUROPAPROGRAMMET

Socialt företagande i Europa

- En fallstudie av Sverige och Storbritannien

Examensarbete i Europakunskap

HT-10

Författare: Stephanie Ekorn

Handledare: Svante Leijon

Abstract

A relatively new sector in the world is the one concerning social enterprises and their development. Social enterprises are enterprises that are working with social objectives, their goal is not to make as much money as possible. This essay is looking at the development in social enterprises in two countries; Great Britain and Sweden and how the employee numbers in the enterprises have changed over time. The result shows a large increase in the number of employees in the enterprises in Sweden, however the enterprises in Great Britain does show a declining number of employees. This essay also tries to examine whether a couple of external factors, taken from a series of already existing theories, are affecting the possibility of development in these enterprises. However the result shows that no greater correlation can be found with the exception of Sweden and the number of employees which are correlating with the number of people living in the country with a membership in another country.

Keywords – unemployment, EU2020 strategy, social enterprise, social firms

Nyckelord – arbetslöshet, EU2020 strategin, socialt företagande, sociala firmor

Title: Socialt företagande i Europa – En fallstudie av Storbritannien och Sverige

Author: Stephanie Ekorn

Supervisor: Svante Leijon

Course: Candidate thesis in European Studies

Fall 2010

Number of pages: 47

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 En studie av socialt företagande och arbetslöshet i Europa	5
1.2 Syfte & frågeställning	7
1.3 Disposition.....	7
2. Teoretisk utgångspunkt	8
2.1 Begreppsdefinition.....	8
2.2 Tidigare forskning	10
2.3 Teoretiska modeller.....	13
3. Metod & Material	17
3.1 Metod	17
3.2 Material	19
3.3 Diskussion angående metod och material.....	20
4. Empiri	22
4.1 Sverige	22
4.2 Storbritannien	25
4.3 Jämförande data	28
4.4 Påverkande variabler	31
5. Analys	34
5.1 Sverige	34
5.2 Storbritannien	35
5.3 Jämförande analys av Sverige och Storbritannien	37
5.4 Resultat	39
6. Slutsatser	40
7. Sammanfattning	42
Referenser.....	43

Bilaga 1 – Enkätundersökning svenska företag	46
Bilaga 2 – Enkätundersökning brittiska företag	47

1. Inledning

1.1 En studie av socialt företagande och arbetslöshet i Europa

Den utbredda arbetslösheten i Europa har blivit ett relevant samhällsproblem som kräver en lösning. Under 2009 hade unionen en sysselsättningsgrad på 69,1%¹ vilket ligger under de nya målen i EU2020-strategin. I denna strategi har unionen ställt upp ett antal nya riktlinjer och mål där EU bland annat eftersträvar en sysselsättningsgrad på minst 75 %. För att uppnå en minskad arbetslöshet blir det viktigt att försöka underlätta inträdet på arbetsmarknaden för den del av befolkningen som har det svårt att ta sig in. Detta rör främst unga människor som inte hunnit komma ut på arbetsmarknaden än, unga människor vilka inte avslutat någon relevant utbildning och står utan högstadie- och/eller gymnasiekompetens, långtidssjukskrivna, psykiskt sjuka, handikappade och invandrare. För att hjälpa dessa utsatta grupper har bland annat förslag om fler lärlingsplatser, omskolningsmöjligheter och ökat stöd till utbildningsprogram lagts fram av kommissionen vilket bland annat går att läsa om i ett pressmeddelande från kommissionen: *Ett gemensamt åtagande för sysselsättning*.²

Sociala företag är ett relativt nytt begrepp som fått ökad uppmärksamhet de senaste åren. Trots det är det ett relativt okänt begrepp vilket mest diskuteras på forskarnivå och bland dem som är inblandade i företagen. Att vara ett socialt företag innebär till skillnad från övriga typer av företag att man i huvudsak har ett samhällsnyttigt mål med sin verksamhet. Det kan vara allt ifrån att hjälpa människor in på arbetsmarknaden, hjälpa fattiga eller arbeta för en bättre miljö. Vinstmaximering är således inte huvudsyftet för företaget, vid en vinst går pengarna tillbaka in i företaget, till de anställda eller något annat samhällsnyttigt mål. Socialt företagande är ett nytt område, mycket är fortfarande okänt och ett problem som uppstått är att försöka hitta en gemensam definition av begreppet då det skiljer sig åt mellan olika länder och världsdelar. Dock, det faktum att begreppet har börjat sprida sig har resulterat i ett alltmer ökat intresse, både på statlig nivå och på överstatlig. Kommissionen är en av de institutioner vilken har tagit till sig det ökade intresset för socialt företagande och har även uttalat sig positivt gällande det, samt efterfrågat forskning på området.³ I en rapport ifrån kommissionen

¹Eurostat

²Europeiska Kommissionen *Ett gemensamt åtagande för sysselsättning*

³ Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe

till de övriga EU-institutionerna ges förslag på hanterandet av den tredje sektorn i Europa.⁴ De tar upp tre områden där de vill se en utveckling. Bland annat handlar det om att främja samarbetet mellan offentliga aktörer och den tredje sektorn, förbättra strukturen på lagarna kring socialt företagande samt att få företag att inse vikten av ett socialt tänkande i sitt arbete för att på så sätt bli hållbart lönsamma. Det krävs dock fortfarande mycket forskning på området, allt från definitioner av begreppet, statistik över hur sektorn verkar utvecklas, fastställande av specifika behov vilka inte existerar hos vanligt företagande m.m. för att på bästa sätt finna möjligheter till utveckling. Då många sociala företag, framförallt här i Europa, främst hanterar arbetsintegration⁵ är frågan om denna sektor kan vara en lösning på arbetslöshetsproblemet både genom att medborgare arbetar med sociala företag och att de sociala företagen i sig hjälper utsatta in på arbetsmarknaden.

Denna uppsats undersöker hur utvecklingen, vad gäller sysselsättningsgraden i de sociala företagen, sett ut. Syftet är att försöka ge en inblick i huruvida detta är en tillväxtsektor som leder till nya arbetsmöjligheter och således är något EU bör satsa på. Fokus här är på arbetsintegrerande sociala företag, där ofta en del av arbetsstyrkan består av människor som på olika sätt har svårt att ta sig ut på arbetsmarknaden. Statistiken på detta område är väldigt begränsad (speciellt i Sverige), varför behovet av en kartläggning över denna bransch är stort för att möjliggöra uttalanden gällande tillväxtpotential och utveckling. Särskilt intressant är den strukturella arbetslösheten, det vill säga den typ av arbetslöshet som beror på att den kompetens som existerar inte motsvarar det som efterfrågas på arbetsmarknaden. Anledningen till att de arbetsintegrerande sociala företagen här skulle kunna vara en sektor som hjälper till att minska arbetslösheten är för att de är företag vilka ämnar hjälpa människor med svårigheter att ta sig ut på arbetsmarknaden. Således är det här de arbetsintegrerade sociala företagen kan ta sin plats, genom att erbjuda de människor arbete vilka står utanför arbetsmarknaden och saknar den kompetens som krävs. En studie av huruvida de arbetsintegrerande sociala företagen följer konjunkturen i ett land och även påverkas av andra yttre faktorer kommer dock också att genomföras då det kan vara relevant att undersöka huruvida denna sektor är beroende av yttre faktorer för tillväxt för att således kunna möjliggöra ett uttalande om begränsningar i möjligheten till tillväxt. För att göra detta har jag utifrån existerande teorier angående utvecklingen hos de sociala företagen valt ut ett antal variabler. Dessa variabler borde, utifrån vad teorierna säger, korrelera med

⁴Meddelande från kommissionen: På väg mot en inre marknad

⁵Näringsdepartementet *Uppdrag att utarbeta förslag till program för sociala företag*

sysselsättningsnivån i företagen. Variablerna som kommer användas är BNP och antal invånare med utländskt medborgarskap i respektive land.

Det skall dock poängteras att studien *i första hand är deskriptiv*. Anledningen att makrovariabler tas upp och jämförs med den insamlade empirin beror i huvudsak på min egen nyfikenhet och intresse i området.

1.2 Syfte & frågeställning

Denna uppsats undersöker hur sysselsättningen i arbetsintegrerande sociala företag har utvecklats i Europa. Genom att undersöka detta hoppas jag kunna uttala mig angående möjligheten för fortsatt utveckling av socialt företagande i EU:s olika medlemsländer och huruvida dessa är ett medel för att motverka arbetslösheten i unionen. Frågan som skall försöka besvaras genom denna undersökning har utvecklats ur detta syfte och har utformats på följande sätt:

Hur har sysselsättningen inom arbetsintegrerande sociala företag i Storbritannien och Sverige utvecklats och hur ser denna utveckling ut i förhållande till faktorer härledda ur teorier om tillväxten i sociala företag?

Med yttre faktorer menas här ett fåtal externa faktorer härledda utifrån existerande teorier gällande utvecklingen av socialt företagande. En annan avgränsning av arbetet har även gjorts genom att undersöka huruvida sysselsättningen, med hänseende till totala antalet anställda, inom de sociala företagen har ökat eller minskat. Jag tänker inte undersöka tillväxten i antalet sociala företag. Dock kommer en redovisning av antal företag förekomma där data på området finns, detta för att möjliggöra en jämförelse mellan utvecklingen av antal företag samt utvecklingen inom företagen.

1.3 Disposition

Uppsatsen inleds med en begreppsdefinition i kapitel 2 där begreppen socialt företagande, arbetsintegrerande sociala företag, sociala firmor samt den tredje sektorn tas upp. Detta följs av en genomgång av tidigare forskning vilket bland annat tar upp de organisationer som jobbar för att utveckla begreppet socialt företagande och för att sammanställa statistik gällande denna sektor. En genomgång av EU2020-målen tas även upp här för att påvisa

relevansen av detta arbete. Detta leder avslutningsvis fram till en genomgång av de teorier som är relevanta för denna uppsats och som skall hjälpa till att analysera och förklara materialet. I kapitel 3 ges en genomgång av den metod som skall användas, komparativ fallstudie och det följs av en diskussion angående valet av denna metod samt materialet som används. I kapitel 4 redovisas det material som sammanställts för att besvara frågeställningen och följande kapitel 5, består av en analys angående materialet vilket avslutas i en kort sammanfattande resultatdel. I kapitel 6 sammanfattas slutsatserna och sista kapitlet 7, innehåller en sammanfattning av uppsatsen.

2. Teoretisk utgångspunkt

2.1 Begreppsdefinition

Här förs först en diskussion gällande socialt företagande i allmänhet följt av definitionerna av att vara ett arbetsintegrerande socialt företag i respektive land. Diskussion om begreppet socialt företagande är relevant för att möjliggöra en större förståelse för läsarna om bakgrunden till uppkomsten av arbetsintegrerande sociala företag. Problematiseringen av begreppet den Tredje Sektorn tas även upp.

2.1.1 Socialt företagande

Den brittiska regeringen har definierat sociala företag som företag vilka främst har ett socialt mål med sin verksamhet och vars vinst återinvesteras i företaget eller i samhället för fortsatt utveckling och således inte delas ut till aktieägarna eller andra ägare.⁶ I Sverige pågår arbetet med att klargöra exakt vad som menas med socialt företagande. Regeringen har dock låtit sammanställa en handlingsplan för sociala företag och då främst arbetsintegrerande sociala företag där fokus ligger på att definiera just arbetsintegrerande företag, dock med en viss jämförelse till sociala företag i allmänhet. I denna handlingsplan anses sociala företag kunna ha olika slags inriktningar på sin verksamhet såsom arbetsintegration, fokus på rehabilitering, fokus på social gemenskap och sysselsättning. Sociala företag kan även vara av olika slags

⁶Social Enterprise Barometer

organisationsformer exempelvis ekonomisk förening, ideell förening, kooperativ eller stiftelse.⁷ I motion 2009/10:N444, definieras sociala företag som företag vilka skapar ett samhälleligt och privat mervärde. Där medlemsnytta och samhällsnytta är viktigare än vinstmaximering och där man försöker möta de existerande behoven hos medarbetarna och hos de som köper tjänsterna/varorna.⁸

2.1.2 Arbetsintegrerande Sociala Företag

Studien undersöker de svenska företag vilka klassas som arbetsintegrerande sociala företag. Sammanställningen av dessa företag är gjord av Tillväxtverket. Denna uppsats bygger således på den definition de använt sig av vid fastställandet av vilka företag som klassas som arbetsintegrerande. Tillväxtverket har valt att definiera sociala företag som arbetsintegrerande om de uppfyller följande kriterier.⁹

- Företaget bedriver en näringsverksamhet och har som mål att integrera människor i samhället och i arbetslivet.
- De skapar delaktighet för medarbetarna
- En återinvestering av vinsterna genomförs till den egna verksamheten eller någon liknande verksamhet.
- Företagen är fristående från den offentliga sektorn.

2.1.3 Social Firms

Social Firms, i fortsättningen benämnda sociala firmor, är en benämning på arbetsintegrerande sociala företag i Storbritannien. Då Storbritannien kommit längre i utvecklandet av socialt företagande finns både en mer utförlig definition av begreppen och även olika varianter av arbetsintegrerande sociala företag. Storbritannien skiljer på sociala firmor och WISEs (Work Integration Social Enterprises). Sociala firmor har som mål att skapa jobb för människor som har det svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. De ska även få in 50 % av sin inkomst från handel och deras arbetskraft måste bestå till minst en fjärdedel av människor med stora hinder att ta sig in på arbetsmarknaden. WISEs har istället som fokus att

⁷Regeringsbeslut Näringsdepartementet (2010) ”Handlingsplan för arbetsintegrerande företag”

⁸Motion 2009/10:N444 Socialt Företagande

⁹Tillväxtverket *Sofiasam* ”Sociala företag – definition”

hjälpa människor att ta sig in på arbetsmarknaden rent generellt, det behöver inte vara inom det egna företaget.¹⁰

Anledningen till att sociala firmor har valts ut som objekt i denna studie beror på att det finns sammanställda listor och statistik över dessa företag i Storbritannien. Både sociala firmor i Storbritannien och arbetsintegrerande företag i Sverige arbetar med att försöka minska arbetslösheten hos den del av befolkningen som behöver hjälpen mest och som utan dessa företag troligtvis helt skulle stå utanför arbetsmarknaden. Detta görs bland annat genom anställning av arbetskraft vilken står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden eller genom utbildning och träning vilket senare skall hjälpa människorna ut på arbetsmarknaden.

2.1.4 Tredje sektorn

Med tredje sektorn avses här den sektor vilken står fri ifrån den offentliga och privata sektorn. Tredje sektorn är allmänt en definition på den ideella sektorn och därför används begreppet fjärde sektorn ibland för socialt företagande. Detta eftersom socialt företagande inte endast behöver vara ideellt arbete utan snarare kan vara organiserat på olika sätt, en stor del av företagen är dock eller drivs av ideella föreningar. Även det faktum att privat verksamhet kan ingå i de sociala företagen leder till en något vidare definition av begreppet tredje sektorn.¹¹ Den fjärde sektorn är än så länge inget fastställt begrepp och därför används i denna uppsats begreppet tredje sektorn för den sektor där socialt företagande verkar.

2.2 Tidigare forskning

Tidigare forskning på detta område är väldigt begränsat och ojämnt fördelat i olika medlemsländer, framförallt konkreta siffror som visar hur tredje sektorn sett ut och hur den utvecklats. Det existerar mer forskning om socialt företagande i Storbritannien än i Sverige. Detta är något som syns bland annat vid ett besök på GEMs, Global Entrepreneurship Monitor, hemsida där man sammanställer rapporter angående entreprenörskap över hela världen¹². På denna sida kan man finna ett stort antal rapporter ifrån Storbritannien både vad

¹⁰Gaule, Tom 2010

¹¹ Skandinaviska institutet för social ekonomi ”Vad är social ekonomi” 2006

¹²GEM – Global Entrepreneurship Monitor

gäller entreprenörskap i allmänhet men även gällande socialt entreprenörskap. Sverige har inte samma antal dokument utlagda och ingenting vad gäller socialt företagande. Detta märks även vid kontakten med myndigheter och forskare här i Sverige där samtliga uppgav att denna statistik inte existerar, alla ifrån Tillväxtverket till forskare på området. Efterfrågan på statistik blev tydlig då ett flertal förfrågningar inkommit, av både myndigheter samt sociala företag och forskare, om att få ut det insamlade empiriska materialet i den här studien. Sammantaget illustrerar detta det ojämnt fördelade forskningsmaterialet som finns att tillgå.

Det existerar ett antal organisationer vilka fått i uppgift att föra forskningen framåt på europeisk nivå. Ett exempel på detta är EMES European Research Center vilket är ett nätverk för forskare och akademiker som forskar om socialt företagande i Europa¹³. Vi har även Diesis, vilket är en organisation som arbetar med att hjälpa utvecklandet av den sociala sektorn och forskning på området¹⁴. När det kommer till den nationella nivån är det främst Tillväxtverket här i Sverige som har undersökt och sammanställt statistik över just arbetsintegrerande sociala företag och i Storbritannien har vi Social Firms UK. Denna uppsats kommer främst ta del av tidigare forskning för att förklara vad socialt företagande är samt statistik insamlad av Social Firms UK. Utöver det är meningen med uppsatsen att försöka tillföra något nytt till detta område genom att sammanställa egeninsamlad data. Detta gäller främst de svenska företagen även om en viss del av den brittiska statistiken har varit tvungen att kompletteras genom kontakt med företagen.

2.2.1 EU2020-målen

År 2000 satte EU upp som mål att bli den mest konkurrenskraftiga ekonomin och att vid 2010 ha uppnått full sysselsättning i unionen.¹⁵ Dessa mål uppfylldes inte i tid vilket resulterade i att en ny strategi; EU 2020-strategin, utvecklades. Genom den har det europeiska rådet enats om ett antal mål vilka skall försöka vara uppnådda vid år 2020. Bland dessa mål finner vi att sysselsättningsgraden skall ligga på 75 % bland kvinnor och män. Det skall uppnås genom en ökad integration av bland annat unga, gamla, invandrare och sjuka på arbetsmarknaden. En förbättring av forskningsvillkoren eftersträvas också samt en förminskning av mängden växthusgaser som släpps ut. De vill även se en förbättrad utbildningsnivå genom att antalet elever vilka avbryter sina studier i förtid skall minskas. Avslutningsvis diskuteras även

¹³EMES European Research Center

¹⁴ Diesis

¹⁵ ”Europa Ordlista – Lissabonstrategin”

utvecklandet av social integration i strategin och där vill man bland annat se en fattigdomsminskning.¹⁶ Det som är relevant i denna strategi för följande uppsats är mål nummer ett, vad gäller ökad sysselsättning. Det finns således ett uttalat behov av att förbättra sysselsättningsgraden inom unionen och det är utifrån detta denna uppsats tar sin form, genom att undersöka huruvida den sociala sektorn skulle kunna vara ett sätt på vilket man skulle kunna få en ökad sysselsättningsgrad inom unionen.

År 2010 utformade den svenska regeringen en handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag¹⁷ där vikten av att underlätta för företagen bland annat gällande finansiellt stöd samt lagregleringar lyftes fram. I denna handlingsplan efterfrågas också en ökad kunskap vad gäller statistiskt material och forskning, då bristen på material försvårar för företagen i dagsläget. Tonen i handlingsplanen är genomgående positiv gentemot socialt företagande och det står klart att regeringen ser dem som en lösning och att företagen har möjlighet att underlätta situationen för människor vilka befinner sig långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden. Detta skulle resultera i ett mer välmående Sverige med en lägre arbetslöshet vilket i sig skulle hjälpa Sverige och EU att öka sysselsättningsgraden. I en rapport gällande Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning kan man utläsa hur socialt företagande skulle kunna ha en betydelsefull roll när det kommer till att integrera utsatta grupper på arbetsmarknaden.¹⁸

Åsikter gällande huruvida socialt företagande kan vara en lösning på den framtida tillväxten existerar även i Storbritannien där man bland annat via Nord Irlands regerings hemsida kan läsa dokument gällande socialt företagande. De har bland annat utvecklat en strategi gällande socialt företagande.¹⁹ Även här anser man att denna sektor har en möjlighet att hjälpa samhället att utvecklas och bli starkare. Bland annat nämner de att dessa företag bidrar till en mer jämställd ekonomi och ett mer jämställt samhälle samt att de skapar möjligheter för de som har det svårast i samhället. I dokumentet påpekas även vikten av deras bidrag till samhället speciellt med tanke på den existerande ekonomiska krisen.

I en broschyren ”En inre marknad? ifrån den europeiska kommissionen”²⁰ går det att utläsa ett stöd till socialt företagande samt en vilja till att exempelvis utveckla stadgar gällande företag

¹⁶Europeiska Rådet ”*Slutsatser från Europeiska rådet till delegationerna*”

¹⁷Näringsdepartementet (2010) ”Handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag”

¹⁸Näringsutskottets betänkande (2005) ”Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning”

¹⁹Social Economy Enterprise Strategy 2010-2011

²⁰Europeiska kommissionen – En inre marknad

som bidrar till den sociala ekonomin. Även här kommenteras de positiva effekter socialt företagande anses ha på samhället:

”Projekt som förbättrar tillgången på sunnda livsmedel, bostäder, hälsovård, jobb och banktjänster har skapat lösningar som alla berörda parter vinner på.”

Europeiska kommissionen (2010, *En inre marknad?* s. 27)

Någon djupare förklaring angående på vilket sätt socialt företagande verkligen kan bidra till samhällsnyttan finns dock inte. Det finns inte heller någon statistik på området som skulle påvisa att så verkligen är fallet.

Trots dessa positiva inställningar gentemot socialt företagande kvarstår det faktum att kunskapen om sektorn är väldigt begränsad. Vid kontakt med forskare på området råder det samstämmighet vad gäller bristen på kunskap och empiriskt material.

2.3 Teoretiska modeller

Anledningen till att följande teorier har valts ut beror på att de säger sig förklara framväxten av sociala företag på olika sätt. Det är genom dessa de oberoende variablerna har valts ut vilka skall ge oss en möjlighet att uttala oss om huruvida tillväxten/nedgången i sektorn är beroende av samhällsstrukturen.

2.3.1 Statligt misslyckande / marknadens misslyckandeteorin

Denna teori har utvecklats av Burton Weisbrod²¹ och kopplar ihop efterfrågeteorin, vilken säger att misslyckas man med att tillföra marknaden det den vill ha söker den sig någon annanstans, med social välfärd. Vad som menas är att där staten misslyckas med att uppfylla de krav och förväntningar befolkningen har uppstår ett behov efter någon annan som gör det istället. Här kopplas det till socialt företagande och tanken om att det existerar ett ökat behov av sociala företag i ett samhälle där det finns flera olika slags behov, staten borde ha svårt att tillfredsställa alla och således borde det finnas rum för nya aktörer som försöker ersätta staten.

²¹ Weisbrod B. 1977 (refererad till i Salomon & Anheier 1998)

För att mäta hur detta förhåller sig till utvecklingen i arbetsintegrerande sociala företag används här variabeln medborgarskap. Ju fler olika medborgarskap som existerar i ett samhälle borde resultera i ett ökande av socialt företagande.

2.3.2 Välfärdstatsteorin

Denna teori menar att om ett land är ekonomiskt framgångsrikt, har staten stora medel att spendera på välfärd till sina medborgare och således är behovet av sociala företag mindre då staten själv hanterar sociala orättvisor i samhället.²²

När det kommer till att mäta denna teori i följande uppsats har variabeln BNP valts ut som mått på hur ekonomiskt framgångsrikt ett land är. Förutsättningen för att denna teori skall stämma är att länderna faktiskt också spenderar en hel del på social välfärd. Det hjälper inte att landet är ekonomiskt framgångsrikt om inga pengar går till den sociala sektorn. Sverige är ett av de länder vilka spenderar en hel del på social välfärd. Storbritannien är inte riktigt på samma nivå som Sverige, dock spenderar även de en del på social välfärd.²³

2.3.3 Social Origins teorin

Denna teori har främst utformats av Lester M. Salamon²⁴ och den försöker utveckla tankarna kring hur tillväxten i den tredje sektorn borde utformas. Salamon var kritisk emot de samtida teorierna om tillväxt och den tredje sektorn. Däribland ingick statligt misslyckande teorin samt välfärdsteorin. Han menar att dessa teorier inte hanterar problematiken med att konsumenter inte själva kan välja huruvida de vill förlita sig på marknaden, staten eller den tredje sektorn. Det är snarare något som institutionaliserats över tid och som människor idag inte kan påverka. Huruvida valet faller på att utnyttja den tredje sektorn kommer således utav vilket samhälle man lever i, enligt Salamon. För att utveckla detta till en egen teori, social origins teorin, använde han sig av en kombination av Barrington Moores tre vägar till den moderna världen; demokratiskt, fascistiskt samt kommunistiskt²⁵ och Esping-Andersens olika

²²Salamon & Anheier 1998

²³ Thoma, Mark, (2007) "Social spending and GDP per capita"

²⁴ Salamon & Anheier 1998

²⁵ Moore, Barrington (1966) refererad till i Salamon & Anheier (1998)

välfärdsmodeller²⁶. Vad Salamon väljer att göra är att koppla dessa tankar till utvecklandet av den tredje sektorn och får således fram en modell med fyra olika kategorier av politiska regimer; socialdemokratiskt, liberalt, statlig och kooperativt. Varje land faller in under en av dessa kategorier och det i sig förklarar hur utvecklingen av den tredje sektorn i detta land ser ut. I denna uppsats kommer den liberala samt den socialdemokratiska modellen att diskuteras. Storbritannien är ett exempel på den liberala modellen och kännetecknas av lågt statligt stöd till social välfärd med resultatet att den tredje sektorn blir väldigt stor. Motsatsen till den liberala modellen är den socialdemokratiska, vilken Sverige tillhör. Den kännetecknas av att staten spenderar stora summor pengar på social välfärd och således eliminerar behovet av tjänster ifrån sociala företag. Dock brukar det, enligt teorin, trots allt existera en stor tredje sektor även i de socialdemokratiska länderna med den skillnad att företagen då får en annan roll i samhället. De blir mer ett uttryck för till exempel politiska intressen.

2.3.4 Diskussion kring teorierna

Dessa tre teorier säger sig alla förklara utvecklandet av den tredje sektorn i samhället. Samtliga ger olika variabler som påverkar utvecklingen i tredje sektorn. De två första teorierna är äldre och mer specifika jämfört med social origins teorin. Specifika i den bemärkelse att de ger en mer eller mindre konkret variabel och hur den borde påverka den tredje sektorns utveckling. Den sistnämnda teorin försöker däremot tillämpa en kombination av flera olika variabler genom att se på samhällen i ett större perspektiv och hur dessa påverkar tredje sektorn. Något man bör ha i åtanke vid genomgången av dessa teorier är att social origins teorin kom efter de övriga teorierna och troligtvis till viss del utvecklades genom dem.

De två första teorierna kommer att undersökas genom konkreta analyser av det empiriska materialet, bland annat genom regressionsanalys. Anledningen till att BNP har valts ut som en variabel beror på att det är ett erkänt ekonomiskt mått på den ekonomiska utvecklingen i ett land. Vad gäller invånare med utländskt medborgarskap kommer det av att teorin försöker förklara att ett heterogent samhälle resulterar i flera olika slags behov hos befolkningen. Har man ansträngt sig för att få ett medborgarskap i det land man bor i finns möjligtvis en högre grad av anpassningsförmåga och tanke på att här är någonstans jag skall bo ett bra tag

²⁶ Esping-Andersen Gösta (1990) refererad till i Salamon & Anheier (1998)

framöver. Känner människor så har de troligtvis även till viss del lättare att acceptera den nya kulturen och anpassa sig efter det nya landets struktur. Om man däremot är bosatt i ett land med ett annat medborgarskap kan man tänka sig att känslan är att man fortfarande tillhör sitt hemland. Med resultatet att man har andra behov gentemot övrig befolkning i landet. Till sist diskuteras resultatet utifrån social origins teorin.

Svagheterna med välfärdsstatsteorin samt marknadens misslyckande teorin är precis som Salamon menar i utvecklandet av social origins teorin att de inte alls tar hänsyn till de olika samhällsstrukturerna de olika länderna existerar i vilket kan resultera i att även om det visar sig att BNP korrelerar starkt med utvecklandet av den tredje sektorn så är detta begränsat till endast vissa länder, då det hela kan bero på hur staten hanterar den sociala sektorn. På så vis är de första teorierna endast halvfärdiga och förklarar första delen av sambandet. Detta utvecklar Salamon genom att skapa social origins teorin. Denna teori är dock inte heller felfri, det är alltid problematiskt vid indelning av olika länder. Dels att faktiskt få alla olika länder att passa in i de fyra olika kategorierna men även det faktum att länder ändrar styrelseskick och liknande och således skapar nya konstellationer. Detta resulterar i att nya undersökningar konsekvent bör genomföras för att utreda huruvida olika länder fortfarande hör hemma i sina respektive kategorier. Att Sverige tillhör den socialdemokratiska kategorin idag behöver inte innebära att vi gör det om tio år. Det är också svårt att ta ut en oberoende variabel för att undersöka korrelationen med antalet sysselsatta i de sociala företagen med regimen i ett samhälle. Social origins teorin är ändå relevant att ta med den här i uppsatsen som ett underlag för diskussionen gällande resultatet. De två första teorierna används här för att försöka fastställa huruvida socialt företagande verkar kräva yttre faktorer för att växa, detta för att möjliggöra ett uttalande om framtida tillväxtpotential. Medan social origins teorin används som ett komplement till en fördjupad diskussion. Det är således intressant att inte bara se på om arbetsintegrerande sociala företag verkar vara i tillväxt utan också om de verkar vara begränsade av externa faktorer.

Problemet med välfärdsteorin är att bara för att ett land är ekonomiskt framgångsrikt behöver det inte innebära att de spenderar några högre summor pengar på social välfärd till sin befolkning. Detta gör att denna teori behöver kompletteras genom en undersökning av Storbritannien och Sveriges mängd stöd till den sociala välfärden. Nu är det så att båda dessa länder har en relativt hög nivå på den sociala välfärden och således borde den ekonomiska

utvecklingen av landet påverka hur mycket den sociala välfärden får och således, enligt denna teori, påverka utvecklandet av socialt företagande²⁷.

3. Metod & Material

3.1 Metod

3.1.1 Regressionsanalys och index

Undersökningen sker i form av en fallstudie av Storbritannien och Sverige, med syftet att studera utvecklandet av arbetsintegrerande sociala företag i de båda länderna. Fokus är utvecklingen i antalet anställda. Uppgifterna om antalet anställda i de berörda företagen har samlats in genom en enkätundersökning. Denna redovisas närmare i empiriavsnittet.

Utifrån teorierna om tillväxten i socialt företagande har även ett antal oberoende variabler valts ut och jämförts med den faktiska utvecklingen i antalet anställda (beroende variabeln). Dessa variabler är BNP för att förklara den ekonomiska utvecklingen i länderna samt andel människor med ett utländskt medborgarskap bosatta i respektive land för att förklara heterogeniteten i länderna.

Jämförelsen har gjorts genom linjär regressionsanalys i SPSS. SPSS är ett datorprogram som används för att genomföra statistiska analyser på insamlad data, t.ex. räkna ut korrelation och signifikansvärden. Det som framförallt är intressant för den här studien är att se om det finns några statistiskt signifikanta korrelationer mellan variablerna. Detta skulle indikera att det finns ett samband mellan oberoende och beroende variabel och det i sin tur skulle kunna stödja de kausala samband som teorierna föreslår. Regressionsanalysen kommer alltså användas för att försöka besvara den sista delen av frågeställningen rörande hur sysselsättningsnivån i sociala företag förhåller sig till andra variabler som säger sig förklara utvecklingen inom dessa företag.

Den första delen av frågan angående hur utvecklingen har sett ut besvaras i första hand av enkätundersökningen. För att underlätta jämförelser mellan de utvalda länderna och mellan olika sätt att mäta dem på redovisas antalet anställda som flera index. Alltså besvaras den deskriptiva delen av frågan genom att titta på faktisk utveckling i procent.

²⁷ Thoma, Mark, 2007, "Social spending and GDP per capita"

Till sist har de båda länderna jämförts med avseende på BNP-utveckling, arbetslöshetsutveckling samt utvecklingen över antalet invånare med utländskt medborgarskap. Denna jämförelse görs för att visa på ländernas likheter samt olikheter och således möjliggöra en fördjupad diskussion om resultat och möjligheten att dra generella slutsatser.

3.1.2 Enkätundersökning

Undersökningen består av två moment, där det första sammanställer utvecklingen i antalet anställda hos de arbetsintegrerande sociala företagen som jag kunnat lokalisera i Storbritannien och Sverige. Då statistik över de svenska företagen inte existerar har jag tagit kontakt med samtliga svenska företag som klassats som arbetsintegrerande av Tillväxtverket, för att sammanställa antalet anställda från år 2004 och framåt. Det andra momentet undersöker huruvida ett antal, utifrån redovisade teorier, variabler för utvecklandet av sociala företag är av sådan relevans att de får en direkt konsekvens på huruvida socialt företagande kan utvecklas i de olika medlemsländerna i EU.

Anledningen till avgränsningen på arbetet vad gäller undersökandet av antalet anställda i företagen beror på avsaknaden av färdigställd data och svårigheten att få tag på företag som inte registrerats hos Tillväxtverket. Det finns ingen statistik över detta i Sverige. Därav valet att kontakta de redan lokaliserade företagen och låta utvecklingen inom dem spegla utvecklingen av sektorn.

Kontakten med de svenska företagen har främst varit i form av mejl. En enkät skickades ut till samtliga företag på Tillväxtverkets sammanställda lista över arbetsintegrerande sociala företag i Sverige. En andra omgång enkätutskick ägde också rum ca en vecka efter att den första enkäten gått ut till företagen. Svarsfrekvensen var relativt god.

Vad gäller de brittiska företagen är det mejlkontakt som använts för att komplettera brister i datan som redan fanns tillgänglig hos Social Firms UK. Dessa brister bestod av att de endast undersökt åren 2005, 2006 och 2010, således saknades statistik över åren 2007, 2008 och 2009. Denna enkät hade en betydligt sämre svarsfrekvens.

3.2 Material

Statistik gällande sociala företag existerar endast i väldigt liten utsträckning i Sverige, Storbritannien har kommit något längre i sina undersökningar då man där började kartlägga sociala företag tidigare. Statistik angående sociala firmor i Storbritannien har tagits ifrån deras officiella hemsida där sammanställningar över företagen finns ifrån år 2005, kontakt med relevanta företag har även gjorts för kompletteringar vad gäller de år där statistik saknas.

I Sverige används de arbetsintegrerande sociala företag vilka har sammanställts av Tillväxtverket. De inledde, på önskan från regeringen²⁸ sina undersökningar år 2008 med att sammanställa de arbetsintegrerande företag de kunde lokalisera med fokus på antal företag. Således har det varit nödvändigt att kontakta samtliga företag för att självständigt försöka sammanställa siffror över hur utvecklingen gällande just antalet anställda sett ut från 2004 till 2010. För att få fram statistik över variablerna; BNP, arbetslöshet och medborgarskap har erkända statistikdatabaser utnyttjats såsom; Eurostat och Världsbanken. För att få en djupare förståelse vad gäller socialt företagande och arbetsintegrerande sociala företag har även en genomgång av begreppens olika definitioner genomförts samt en kartläggning över socialt företagande i Sverige och Storbritannien.

Dokument som beskriver EU2020-målen har också använts. Det som är relevant för undersökningen i dessa dokument är det som skrivs angående målen att försöka minska arbetslösheten inom EU. Dessa dokument ligger till grund för hela uppsatsarbetet eftersom syftet är att undersöka ett eventuellt sätt på vilket EU skulle kunna uppnå detta mål.

Att definiera exakt vad socialt företagande står för är svårt då det betyder olika i olika länder och för olika forskare. Att således försöka förklara vad som menas med socialt företagande, och då mer specifikt arbetsintegrerande sociala företag, i denna uppsats är av största vikt för läsarens förståelse av arbetet. Först ges en mer övergripande förklaring över vad socialt företagande innebär och sedan vad som är speciellt med just arbetsintegrerande sociala företag i Sverige respektive Storbritannien.

²⁸Regeringsbeslut Näringsdepartementet (2010) ”Handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag”

3.3 Diskussion angående metod och material

Socialt företagande som forskningsområde är relativt nytt och det finns därför begränsat med lättillgänglig information. Vid en genomgång av existerande forskning kan man se att det mesta som gjorts är diskursanalyser²⁹ och försök till att definiera begreppet. Sammanställningar av antal företag skiftar i omfattning mellan olika länder beroende på hur länge studier på området utförts. Därför är en komparativ fallstudie med fokus på utvecklingen inom företagen något som efterfrågas på detta område, det existerar ett behov av grundläggande data vad gäller utvecklingen hos sociala företag. För att kunna besvara frågeställningen krävs en mer konkret genomgång av hur denna sektor utvecklas och således är en genomgång av faktiskt mätbara värden att föredra.

Problemet med avsaknaden av redan sammanställd data har lett till en avgränsning där utvecklingen inom företagen får representera synen på utvecklingen av sektorn i allmänhet. Risken för missvisande siffror är större när endast ett antal företag studeras och får representera sektorn i stort. Dock borde en tillväxt/nedgång inom företagen vara en möjlig indikator på hur sektorn mår och således kunna ge oss svar på vår frågeställning. Jag är medveten om denna problematik men utifrån den statistik som finns att tillgå och de sammanställningar som gjorts på sociala företag finns det ingen möjlighet att kunna jämföra utvecklingen i antal företag.

För variabler såsom BNP, arbetslöshet och utländskt medborgarskap har jag strävat efter att använda offentliga databaser för att öka reliabiliteten.

Det största problemet med den egeninsamlade datan är att det inte handlar om så många år. Från 2004 till 2010 när det gäller de svenska företagen och från 2005 till 2010 för de brittiska. I slutändan blir det därför svårt att uttala sig generellt och definitivt om sektorns utveckling. Förhoppningsvis kan vi ändå se en indikation om hur sektorn har utvecklats de senaste åren.

Anledningen till att länderna som valts ut är Sverige och Storbritannien är främst av bekvämlighetsskäl. Båda länderna har någon form av grundläggande empiriskt material som kan användas och utvecklas för att göra den här undersökningen möjlig. Det skulle vara intressant att utveckla undersökningen ytterligare till att även inkludera före detta öststatsländer i Europa. Dock behöver en avgränsning göras i detta arbete och således har det

²⁹Se exempelvis Hulegård, L 2010

här valts ut två länder där det är möjligt att få fram relevant statistik under en tidsperiod med hänsyn till den begränsade tid som står till förfogande.

En annan avgörande faktor är att jag utan problem kan göra mig förstådd på de språk som främst talas i de utvalda länderna vilket förväntas underlätta insamlandet av relevant data. Både Sverige och Storbritannien tillhör de länder i Europa vilka har en relativt låg arbetslöshet men det finns trots det en relevans till att utföra denna studie på just dessa två länder eftersom även de har problem med att hjälpa de mest utsatta grupperna ut på arbetsmarknaden. Sverige har exempelvis en väldigt hög arbetslöshet bland invandrare samt en hög ungdomsarbetslöshet.³⁰ Det är just där de arbetsintegrerande sociala företagen eventuellt kan hjälpa till, de finns till för att hjälpa de mest utsatta i samhället. Det är därför relevant att genomföra sagda studie på just dessa två länder vars största problem är att lyckas integrera de som står längst ifrån arbetsmarknaden.

Ett problem med att initiera en komparativ fallstudie av två länder gällande socialt företagande är de olika definitioner av begreppet som existerar. Det är således svårt att rakt av jämföra dessa två länder. Dock behandlar denna uppsats arbetsintegrerande företag i både Sverige och Storbritannien. Samtliga företag arbetar för att hjälpa utsatta grupper in på arbetsmarknaden. Även om det inte är ett krav i Sverige att en viss del av bemanningsstyrkan skall bestå av utsatta grupper är det ett flertal av företagen som faktiskt anställer dessa grupper. Således borde en jämförelse av dessa två inriktningar inom socialt företagande vara genomförbart. Först genom att studera utvecklingen i varje land och sedan uttala sig om huruvida där verkar finnas en tillväxt eller inte.

Storbritannien och Sverige är två länder vilka är relativt lika varandra på många sätt. Båda är kristna, västerländska länder med en låg arbetslöshet i förhållande till övriga länder i Europa. Det kan ur detta perspektiv vara intressant att se på hur socialt företagande verkar utvecklas i dessa länder om det verkar existera skillnader eller likheter.

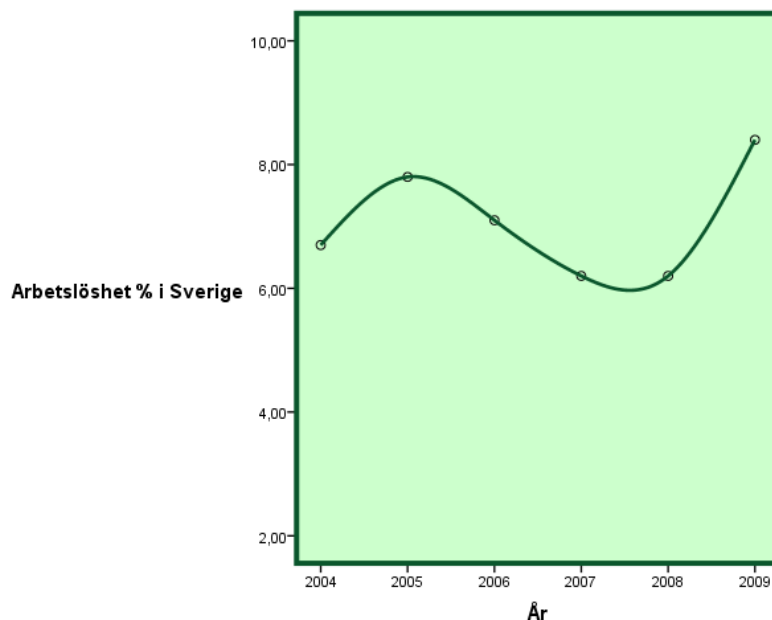
³⁰ Europeiska Socialfonden i Sverige 2007-2013 *Den ekonomiska situationen och sysselsättningen i Sverige*

4. Empiri

4.1 Sverige

Arbetslösheten i Sverige har följt en relativt jämn cykel de senaste åren, med en markant ökning under 2009 (se diagram 4.1). Prognoser för 2010 och 2011 säger att den kommer ligga runt 8 % även i fortsättningen.³¹ Sverige är ett av de länder i EU vilket inte har en hög arbetslöshet dock existerar här en hög ungdomsarbetslöshet. I början av 2000 – talet låg arbetslösheten hos befolkningen med en ålder under 25 år på ca 10 %, idag tio år senare har den stigit till omkring 25 %.³²

Diagram 4.1 Arbetslöshetsutvecklingen i Sverige



Källa: Eurostat 2010

Undersökningen av de svenska arbetsintegrerande företagen inleddes med att en enkät skickades ut via mejl till samtliga företag vilka vid denna tidpunkt har lokaliserats i Sverige, ca 200 stycken. Enkäten innehöll frågor angående utvecklingen av antalet anställda, hel- och deltid, sedan företagens start eller från år 2004 om de hållit på längre än så. Då svarsfrekvensen hos dessa företag överlag är relativt låg³³ försökte enkäten utformas på ett kort och lättöverskådligt sätt med inte alltför många frågor. Trots det meddelade några att man

³¹ Economic and financial affairs – Forecasts for EU member states

³² Unemployment rate taget ifrån Eurostat

³³ Rapport från Tillväxtverket 2008

inte hade tid att delta i undersökningen. En viss andel av företagen gick inte heller att få tag på då deras kontaktinformation inte längre verkade vara korrekt. Utöver det inkom fler svar än förväntat, speciellt med tanke på att det snart är jul och många företag har väldigt mycket att göra. Några företag ville gärna delta men kände att de inte hade tid nu innan jul. Trots det inkom svar ifrån över trettio företag. Det var även möjligt att få fram information om några fler genom att besöka deras hemsida där de redovisat antalet anställda.

I tabell 4.1 ser vi det totala antalet anställda i de svenska företagen. Beakta att den här tabellen även visar företag som tillkommit över tid. Därför är fler företag med i siffran för 2010 än 2004. Tabellen är således ingen bra källa till att göra några generella uttalanden angående utvecklingen i branschen utan redovisas här endast för att ge läsaren en större förståelse för resterande material i uppsatsen.

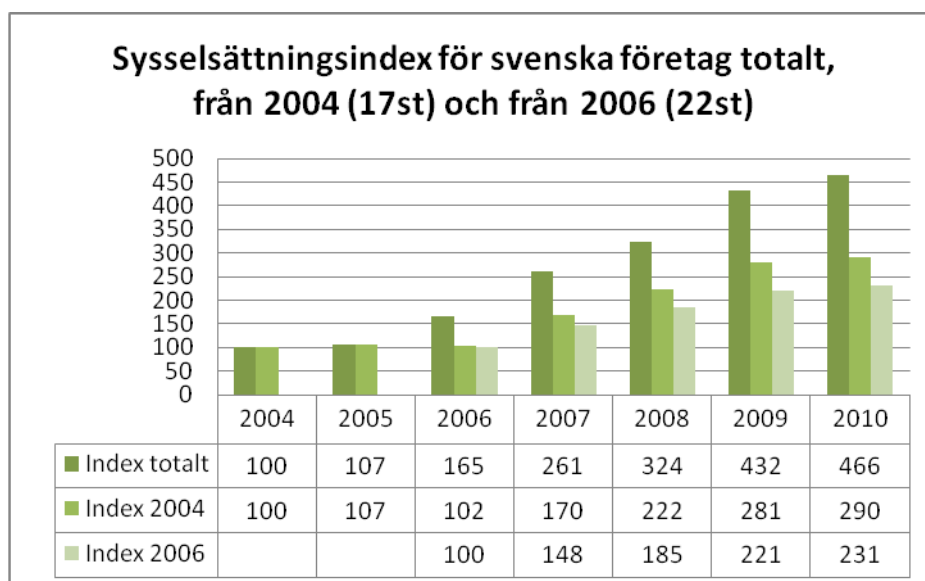
Tabell 4.1

Totala antalet anställda i de svenska företagen (st)	
2004	61
2005	65
2006	100,5
2007	159
2008	197,5
2009	264
2010	284

Källa: Enkätundersökning (2010)

I denna undersökning inkluderas tre olika serier vad gäller utvecklandet av antal anställda i företagen. Detta för att redovisa allt material, även om vissa av serierna är bättre att se på ur ett trovärdighetsperspektiv. Dessa tre index baseras på vilket startår företagen haft. Serie ett är samtliga företag som svarat på enkätundersökningen, serie två består av de företag som varit aktiva från 2004 till 2010 och serie tre är de företag vilka varit aktiva från 2006 tills idag. Det har inkommit svar ifrån 33 företag totalt i Sverige vilket i graf 4.2 är det totala indexet. Av dessa har sju stycken varit aktiva sedan 2004, index 2004. Ser man istället på utvecklingen ifrån 2006, index 2006, kommer vi upp i tjugotvå företag. Här inkluderas även resultatet för samtliga företag mellan åren 2004 – 2010, index totalt, dessa siffror bör dock läsas med försiktighet då en stor andel av företagen inte finns med år 2004. Det dessa siffror kan uttala sig om är huruvida antalet anställda totalt verkar ha ökat i denna sektor. Dock med den begränsningen att det troligtvis existerade fler företag år 2004 som gått i konkurs innan denna undersökning genomfördes och således inte finns med i statistiken.

Diagram 4.2 Sysselsättningen inom de svenska företagen

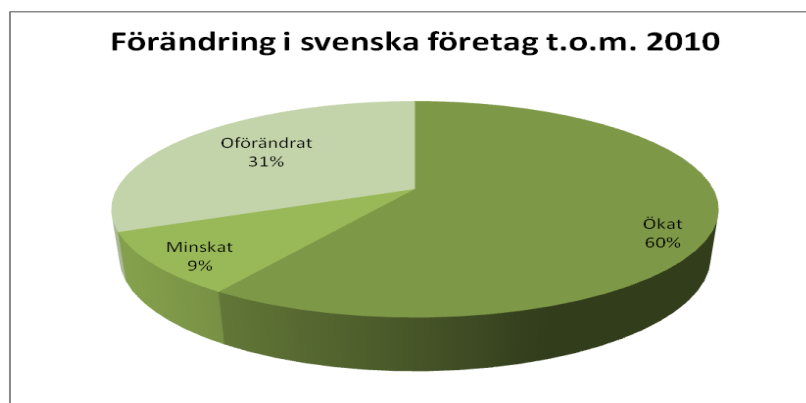


Källa: Enkätundersökning 2010

Siffrorna i diagram 4.2 är utformade efter ett index för att underlätta jämförandet över tid, år 2004 respektive 2006 sätts till hundra och utifrån det räknas förändringen i procent ut för varje år. Siffrorna visar att det skett en markant ökning i sysselsättningsgrad i dessa företag. Det spelar ingen roll om vi ser på 04-serien eller 06-serien, båda visar på en stark utveckling åt det positiva hållet vad gäller antalet anställda.

Om vi ser på alla företag och endast studerar huruvida de individuellt har ökat eller minskat från starten tills nu kan vi se att en övervägande andel har ökat sysselsättningsgraden (se diagram 4.3). Endast en liten andel har idag färre anställda än när de startade företaget. Det är fler företag med oförändrat antal anställda än företag där antalet anställda har minskat.

Diagram 4.3 Förändringen i antalet anställda i de svenska företagen

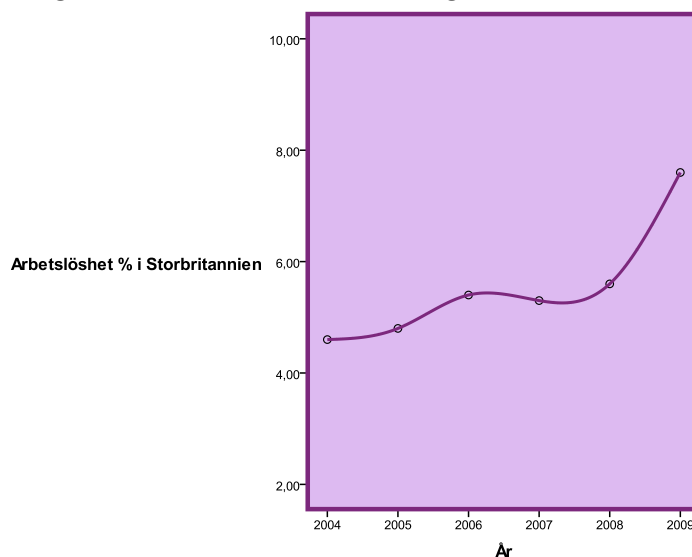


Källa: Enkätundersökning 2010

4.2 Storbritannien

Arbetslöshetskurvan i Storbritannien har fram till år 2009 varit relativt stabil (se diagram 4.4). Det är ett av de länder vilken har en relativt låg arbetslöshet inom den europeiska unionen. Dock drabbades landet hårt av finanskrisen 2009 och det kan man även se på utvecklingen av arbetslösheten vilken ökade markant detta år. Bedömningar för framtida år är att arbetslösheten kommer fortsätta ligga runt ca 8 %.³⁴ Detta rör den totala arbetslösheten i landet, om vi i stället ser på ungdomsarbetslösheten i Storbritannien visar den på dystrare siffror. Från att ha legat runt 10% i början av 2000 – talet har den nu stigit till närmare 20 %.

Diagram 4.4 Arbetslöshetsutvecklingen i Storbritannien

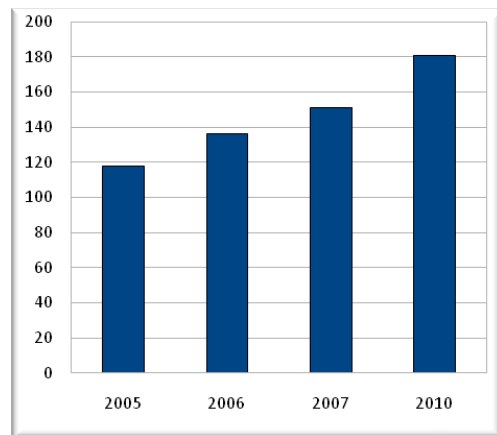


Källa: Eurostat

³⁴Economic and financial affairs – Forecasts for EU member states

Antalet sociala firmor i Storbritannien har ökat under de senaste åren. I diagram 4.5 kan vi se att år 2005, första året en sammanställning av företagen gjordes, lokaliserades drygt 120 företag. Sedan följer en långsam ökning efterföljande år och 2010 lokaliserades ca 180 stycken. Observera dock att det mellan de två staplarna längst till höger skiljer tre år, inte ett år som mellan de övriga staplarna. Statistik på antal företag för dessa år saknas men vi kan se att ökningen i antal sociala firmor mellan 2007 och 2010 inte har varit speciellt stor i förhållande till den ökning som skedde de första åren. Med i beaktandet vid tolkandet av denna graf bör vara att vissa av de firmor som

Diagram 4.5 Antal arbetsintegrerande sociala företag i Storbritannien mellan 2005 och 2010.



Källa: Social Firms UK (2010)

registrerades 2005 inte längre finns kvar 2010, bland annat på grund av konkurser och att de utvecklats till andra former av sociala företag och till övriga företag. När det kommer till antal anställda i sektorn i stort fanns det år 2005 1225 stycken³⁵ anställda vilket har utvecklats till 1751 stycken år 2010³⁶. Detta är inte en dramatisk ökning men siffrorna pekar på att det är fler verksamma inom denna sektor idag än vad det var för fem år sedan. Dock med den begränsningen att lokaliseringmetoden för att finna alla företag kan ha förbättrats och att det således existerade fler företag och således var fler anställda i denna sektor än vad siffrorna från 2005 säger.

I tabell 4.2 ser vi det faktiska antalet anställda i de brittiska företagen mellan åren 2005 och 2010. Fortsättningsvis kommer ett index användas av antalet sysselsatta, vid jämförandet med de oberoende variablerna. Detta för att underlätta en jämförelse och studera utvecklingen över tid. Dessa siffror gäller för det totala antalet anställda i samtliga

Tabell 4.2

Totala antalet anställda i de brittiska företagen (st)	
2005	535,5
2006	477,95
2007	-
2008	-
2009	-
2010	525,66

Källa: Social Firms Uk

³⁵ Mapping the Social Firm sector 2005

³⁶ Mapping report *The UK Social Firm*

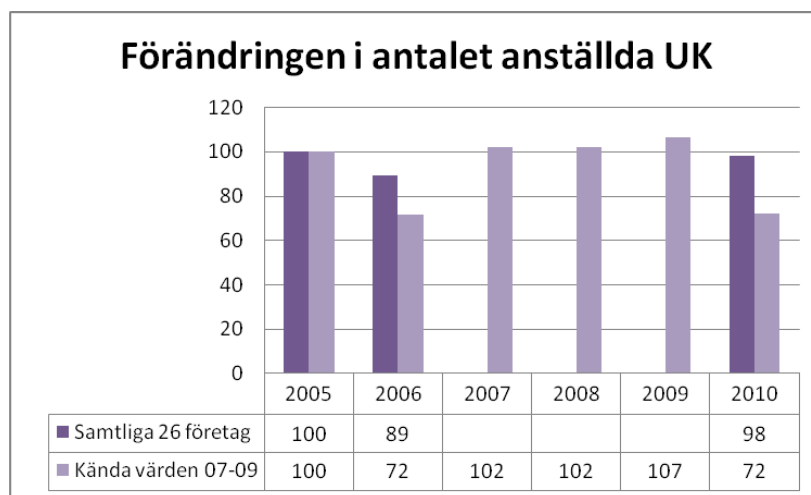
företag varav statistik för åren 2007 – 2010 saknas.

Undersökningen av de brittiska företagen inleddes med 118 stycken företag. Av dem är det 27 stycken vilka fortfarande är aktiva och räknas som sociala firmor idag. Dock bör här tas i beaktande att det existerar en risk för att några av de övriga företagen inte deltog i den senare undersökningen och således inte bidrog med statistik till den. Denna undersökning försöker därför inte sammanställa eller göra några specifika uttalanden angående antal sociala firmor i Storbritannien. Här syns återigen en av anledningarna till varför valet att studera utvecklingen av antalet anställda i dessa företag tagits. Den brittiska undersökningen utfördes endast år 2005, 2006 samt 2010 med resultatet att statistik från de övriga åren saknas. Detta har försökt kompletteras med en enkätundersökning, tyvärr med ett relativt otillfredsställande resultat. Endast sex av företagen återkom med information om deras anställda för respektive år. Dock finns information om antalet anställda år 2005 och antalet anställda 2010 vilket således möjliggör ett uttalande om och på vilket sätt en förändring ägt rum.

I diagram 4.6 ser vi hur förändringen i antalet anställda inom de sociala firmorna sett ut från år 2005 till 2010. För att sammanställa antalet anställda och se på utvecklingen av sysselsättningsgraden

använder jag även här ett index. Vad vi ser i grafen är således inte antal anställda utan förändringen ifrån 2005 då jag satte antal företag 2005 till 100 och efter det räknade ut förändringen i procent för samtliga år. Vi ser således att antalet sysselsatta bland dessa

Diagram 4.6 Antal anställda i de brittiska företagen



Källa: Social Firms UK (2010) och enkätundersökning för år 2007, 2008 och 2009.

företag har minskat med två procent 2010 jämfört med antalet anställda 2005. För de företag där information för varje år existerar ser vi att även de har minskat i antalet anställda från år 2005 till 2010. Dock ser vi att mellan 2007 och 2009 ökade de i antalet anställda. Dessa siffror är mindre representativa för sektorn i allmänhet eftersom det endast baseras på sex

företag. Trots det ger det en indikation på hur utvecklingen i denna sektor sett ut under de senaste fem åren.

I hälften av de sociala firmor vilka var med i undersökningen ökade antalet anställda från år 2005 fram till år 2010 (se diagram 4.7). Det intressanta är dock att nästan samma antal företag minskade antalet anställda mellan dessa år medan en liten andel hade lika många anställda 2005 som 2010. Således kan vi se att antal företag i sektorn har ökat men sysselsättningsgraden inom företagen är relativt jämnt fördelad vad gäller tillväxt och tillbakagång.

Diagram 4.7 Förändringen i antalet anställda i de brittiska företagen



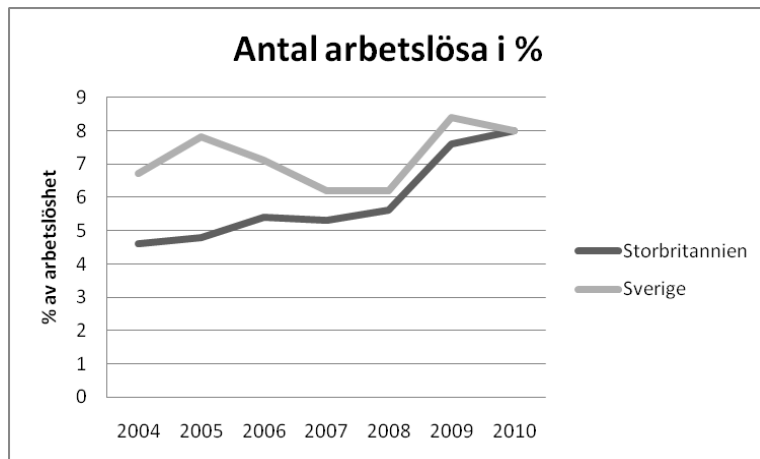
Källa: Social Firms UK

4.3 Jämförande data

Här redovisas en genomgång av hur arbetslösheten, BNP samt utländskt medborgarskap har utvecklats i både Storbritannien och Sverige ur ett mer jämförande perspektiv länderna emellan. Diagram 4.8 visar hur förändringen i andelen arbetslösa i respektive land har utvecklats mellan åren 2004 och 2010. Vi kan här se att arbetslösheten i båda länderna följer

en relativt liknande kurva gentemot varandra. Med den skillnaden att år 05-06 samt år 09-10 minskade arbetslösheten i Sverige en aning medan den ökade lite i Storbritannien. Överlag ser vi dock att båda länderna har en låg arbetslöshet och att den verkar utvecklas på ett liknande sätt.

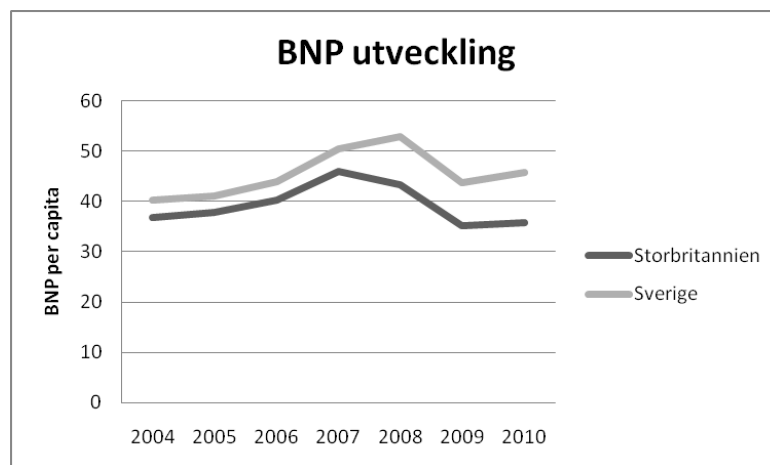
Diagram 4.8 Arbetslöshet i Sverige och Storbritannien.



Källa: Eurostat (unemployment)

När det kommer till utvecklingen av BNP i respektive land ser vi här en ännu tydligare liknande utveckling mellan länderna. (Se diagram 4.9) Utvecklingen är nästintill identisk i de båda länderna med den lilla skillnaden att år 2007 – 2008 var det en nedgång i Sveriges BNP medan Storbritannien hade

Diagram 4.9 BNP i Storbritannien och Sverige

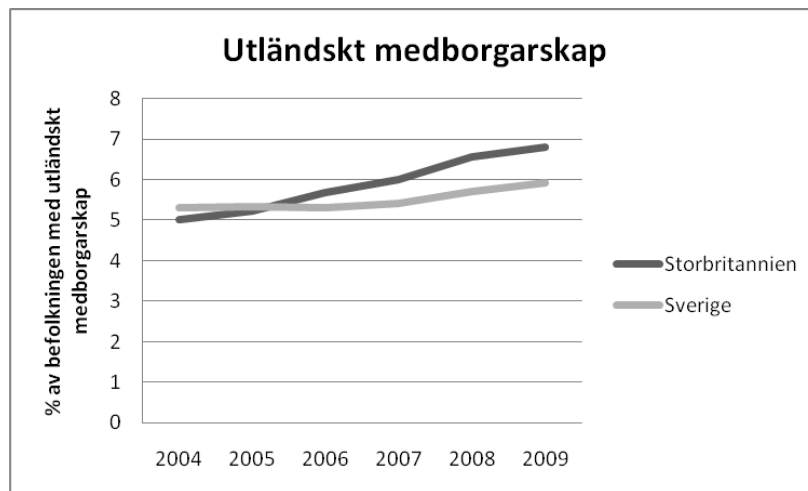


Källa: World Bank

en tillväxt. Utöver det ser vi att Sveriges BNP ligger lite över BNP i Storbritannien över lag.

Även när det kommer till invånare med utländskt medborgarskap (se diagram 4.10. på nästa sida) visar länderna på en relativt liknande utveckling. Dels har båda länderna ungefär samma andel invånare med utländskt medborgarskap och vi ser även att utvecklingen har sett relativt lika ut. Enligt dessa kurvor ser de ut att följa varandra väldigt väl.

Diagram 4.10 Utländskt medborgarskap i Storbritannien och Sverige.



Källa: Eurostat (citizenship)

4.3.1 Branschtillhörighet

För att vidare studera likheter samt skillnader mellan företagen i respektive land ges här en kortare redovisning av branschtillhörighet. Vid en lokalisering av vilka branscher som är mest förekommande bland dessa företag framkommer det att caféverksamhet samt trädgårdsarbete är de branscher flest företag hamnar i. Detta gäller för både Storbritannien och Sverige.³⁷ I Sverige verkar dock fler företag kombinera flera olika aktiviteter såsom second handverksamhet, café, snickeri med mera. Medan företagen i Storbritannien mer fokuserar på ett specifikt område. Överlag är det dock samma branscher som återkommer i de båda länderna såsom catering, trädgårds- och växtskötsel, snickeri, textilarbete och reparationsarbete. En viss skillnad kan dock även ses då det är vanligare i Storbritannien med företag som jobbar med återvinning, ca 3 stycken, vilket inte verkar vara vanligt bland de svenska företagen där inga företag har kategoriserats som att de jobbar med återvinning. Second hand butiker verkar däremot inte vara speciellt vanliga när det gäller de brittiska företagen, 0 stycken, medan det är vanligt förekommande bland de svenska företagen, ca 7 stycken.

³⁷ Sammanställning av data taget ifrån Social Firms Uk i Storbritannien och Tillväxtverket i Sverige.

4.4 Påverkande variabler

För att studera huruvida det existerar andra variabler vilka kan påverka utvecklandet av sociala företag har även statistik gällande BNP och antal medborgare med utländskt medborgarskap tagits fram. Även här studeras utvecklingen över tid med index. Detta för att underlätta överblicken över hur förändringen sett ut de senaste åren samt för att göra det mer mätbart i förhållande till utvecklingen av antalet anställda. För att besvara frågan används både en regressionsanalys och själva grunddatan för att ge en klarare bild av beroendeförhållanden och utvecklingen över tid.

Tabell 4.3 Index över antalet sysselsatta i de arbetsintegrerande sociala företagen.

År	Index över antal sysselsatta	
	Sverige	Storbritannien
2004	100	
2005	107	100
2006	102	72
2007	170	104
2008	222	104
2009	281	105
2010	290	72

Källa: Enkätundersökning (2010)

De siffror vilka används för att genomföra följande regressionsanalyser är för Sverige de sjutton företag vilka har funnits sedan 2004 och för de brittiska företagen de sex företag vilka lämnade fullständiga uppgifter om antalet anställda. Det faktum att antalet företag här inte är stort fås ta med i beaktande vid resultatet. Detta är ett försök till att beskriva utvecklingen i denna sektor, fokus är här på att ge en indikation på om det verkar finnas andra faktorer vilka påverkar möjligheten för sociala företag att utvecklas.

4.4.1 BNP

Tabell 4.4 Tabell över sysselsättningen inom företagen i jämförelse med BNP i landet.

År	Index			
	Sverige		Storbritannien	
	Sysselsättning	BNP	Sysselsättning	BNP
2004	100	100		100
2005	107	103,2	100	102,3
2006	102	107,6	72	105
2007	170	111,2	104	107,8
2008	222	110,5	104	107,8
2009	281	104,6	105	102,4
2010	290	109,6	72	104,2

Källor: Enkätundersökning 2010 (sysselsättning) OECD/SCB genom Ekonomifakta

För att jämföra den ekonomiska utvecklingen i ett land och utvecklingen av den tredje sektorn används i denna undersökning måttet BNP. Det för år 2010 förväntade värdet på BNP är hämtat ifrån EU-kommissionen.³⁸ Genom att endast studera själva siffrorna, vilka visar utvecklingen i antal anställda och BNP för Sverige från år 2004 och för Storbritannien från år 2005, kan vi inte se någon högre grad av korrelation. Detta verkar vara fallet i både Storbritannien och Sverige

4.4.2 Medborgarskap

Variabel nummer två är medborgarskap, här undersöker jag om det är möjligt att finna en korrelation mellan antalet anställda i de arbetsintegrerande sociala företagen och andelen människor med ett utländskt medborgarskap bosatta i respektive land. Vid studerandet av dessa siffror ser det faktiskt ut som om det skulle kunna finnas någon form av samband mellan sysselsättningsnivån och hur många invånare som har ett utländskt medborgarskap i

³⁸ Economic and financial affairs – Forecast for member states

Sverige. Medans de brittiska siffrorna inte verkar tyda på något samband alls.

Tabell 4.5 Tabell över sysselsättningen i företagen i jämförelse med medborgarskap.

Index				
Sverige		Storbritannien		
År	Sysselsättning	Medborgarskap	Sysselsättning	Medborgarskap
2004	100	100		
2005	107	106,42	100	100
2006	102	100	72	103,98
2007	170	101,89	104	112,95
2008	222	107,74	104	119,72
2009	281	111,7	105	130,88

Källa: Enkätundersökning (2010) samt Eurostat

4.4.3 Korrelationer

För att undersöka teorierna ur ett mer konkret perspektiv och inte endast studera de siffror som samlats in har regressionsanalyser genomförts med hjälp av SPSS. I tabell 4.6 kan vi se resultatet av dessa analyser. R^2

förklarar här till vilken del de oberoende variablerna förklarar den beroende variabeln som i detta fall är sysselsättningen i de arbetsintegrerande sociala företagen. Vi kan här se att varken BNP eller medborgarskap verkar förklara speciellt mycket av hur sysselsättningen i de

Tabell 4.6 Korrelationer mellan sysselsättningsgraden och de oberoende variablerna.

	Korrelation R^2 mellan sysselsättningen i sociala företag per land (två-sidig)	
	Sverige	Storbritannien
BNP	0,167	0,022
Medborgarskap	0,951 ***	0,331

*** $p < 0,01$

arbetsintegrerande sociala företagen har utvecklats över tid i Storbritannien. Detsamma gäller även för BNP i Sverige som enligt dessa siffror inte heller verkar korrelera speciellt mycket. Det intressanta här är dock att enligt denna analys verkar det som att antalet invånare med utländskt medborgarskap påverkar utvecklingen i de arbetsintegrerande sociala företagen. Det är också endast denna siffra som är statistiskt signifikant på 99 % nivån. De övriga siffrorna kan vi inte uttala oss om så mycket då dessa inte är statistiskt signifikanta.

5. Analys

5.1 Sverige

Det är intressant att se att sysselsättningen inom de svenska företagen har ökat de senaste åren. Det är en väldigt markant ökning, om man ser till de sjutton företag vilka har varit aktiva sedan 2004 är det en ökning med 190 %. Det är en ökning som, om den stämmer, är markant högre än i privat och offentlig sektor. Mellan 2007 och 2008 ökade den privata sektorn med 2,2 % och den offentliga minskade med ca 2 %. Det senaste året har båda sektorerna minskat, den privata med 2,52 % och den offentliga med 1,8 % ³⁹. Detta ger ganska klara indikationer på att tredje sektorn har en stark tillväxt med ett ökande antal arbetstillfällen. Tyvärr är det inte möjligt att undersöka utvecklingen av antalet svenska företag också för att se om vi även där kan se en ökning. Detta eftersom det inte finns någon information eller statistik angående antal företag före år 2008.

Även när vi ser individuellt på de olika företagen och studerar huruvida de ökat, minskat eller har samma antal anställda kan vi se att den största andelen av företagen har ökat sin sysselsättningsgrad. Detta i kombination med att utvecklingen överlag har inneburit ett ökat antal anställda gör det tämligen säkert att påstå att denna sektor är i tillväxt. Problemet med dessa siffror är att det inte handlar om ett speciellt stort antal företag och ifrågasättande över hur generella dessa siffror kan anses vara är berättigade. Att dessa siffror visar på en stor ökning bör dock ses som en indikation på att detta är en sektor med tillväxtpotential och således bör vara något staten skall satsa resurser på.

Sverige fick det mest intressanta resultatet i regressionsanalysen, där en statistiskt signifikant korrelation mellan antalet invånare med utländskt medborgarskap och sysselsättningen inom de arbetsintegrerande sociala företagen uppstod. Enligt dessa siffror verkar det som att state failure / market failure-teorin stämmer i sitt antagande att ju fler invånare med utländskt medborgarskap desto mer utvecklas de sociala företagen eftersom staten troligtvis har svårt att tillfredsställa alla i landet. Det är dock lite märkligt att just denna teori verkar stämma bäst överens med antalet sysselsatta inom de sociala företagen. Detta eftersom teorin endast borde beröra företag vilka främst arbetar med invandrare på olika sätt, något som de undersökta svenska företagen åtminstone inte direkt säger sig göra.

³⁹ "Privat och offentlig sysselsättning" Ekonomifakta

Det faktum att det inte fanns någon korrelation mellan sysselsättningsgraden och antalet invånare med utländskt medborgarskap i Storbritannien gör att vi inte kan utesluta att resultatet beror på slumpen. Sverige och Storbritannien är dock två länder som tillhör olika slags välfärdsregimer och frågor uppstår om inte det differentierade resultatet beror på det. En grundligare undersökning specifikt inriktad på just medborgarskap och sysselsättning i olika länder bör således genomföras för att undersöka denna fråga. Tydligt är dock att en skillnad verkar existera, om den är konsekvent och allmänt gällande får fortsatt forskning utvisa.

5.2 Storbritannien

I empiridelen ser vi vikten av att både se på antal företag i sektorn och utvecklingen inom dessa företag. Även om vi ser en ökning av antalet företag i sektorn är det svårt att analysera själva utvecklingen i den. Vad vi inte vet är om det faktiskt har skett en tillväxt i sektorn eller om det högre resultatet beror på att definitionerna av begreppet utvecklats och nu inkluderar fler sorters företag eller att företagen varit lättare att lokalisera de senare åren. Detta resulterar i problem avseende huruvida sektorn är i tillväxt eller inte. Ser vi istället på utvecklingen inom företagen genom att som ovan undersöka förändringen av sysselsättningsgraden inom dem ser vi om företagen rent konkret har växt eller minskat. Givetvis finns det även andra indikatorer på åt vilket håll utvecklingen i ett företag går. Bara för att ett företag minskat antalet anställda behöver det inte innebära att det gått sämre för företaget det året. Det är dock troligt att anledningen till en minskad personalstyrka tyder på sämre ekonomi eller mindre att göra i sagda företag. Varav det är relevant att undersöka detta också och inte bara antal företag.

Vid en genomgång av siffrorna syns en markant skillnad i tillväxten mellan de brittiska och svenska företagen. Detta trots att socialt företagande är längre gånget i Storbritannien i form av erkännande, definitioner och forskning. Det är inget katastrofläge för dem, det är inte så att alla företag verkar ha gått bakåt. Snarare verkar det vara en jämn fördelning över antalet företag som vuxit och de som minskat i antalet anställda över tidsperioden. Det kanske således här är mer relevant att även inkludera antalet företag, vilket visar på en ökning de senaste åren. Även om denna ökning inte heller är dramatisk tyder det i alla fall på att det verkar existera någon form av tillväxt i sektorn. En mer omfattande studie där man följer flera företag över en ännu längre tidsperiod vore dock önskvärt. För att på så sätt fortsätta

undersöka huruvida dessa företag verkar finnas kvar flera år och om de verkar öka eller minska och genom det ges möjlighet att uttala sig om huruvida detta är en sektor med framtidspotential vilken verkar vara här för att stanna. Det som idag kan konstateras är att det inte verkar vara en väldigt stor tillväxt i den brittiska sektorn. Snarare verkar den ligga på en stabil nivå med en antydning åt det negativa hållet i den bemärkelsen att antalet anställda i dessa företag har minskat i något högre utsträckning än vad de ökat.

När studier genomförts över antalet anställda i dessa företag år 2005 och sedan jämförts med antalet anställda år 2010 syns en tillväxt. Dock är den inte speciellt stor med tanke på att det gått fem år mellan undersökningarna. Vi kan således inte genom de siffrorna säga något om huruvida sektorn är i tillväxt eller inte, det säger oss endast att fler människor är villiga att starta upp och satsa på sociala firmor. Men om de är framgångsrika och således får en sektor med tillväxt går inte att uttala sig om baserat på de siffrorna.

De existerande teorierna angående utvecklingen i den tredje sektorn visade sig i detta fall inte kunna förklara utvecklingen av de studerade företagen i Storbritannien. Varken BNP eller utländskt medborgarskap förklarar förändringar inom de sociala företagen. Givetvis är detta ett väldigt litet undersökningsmoment då jämförelsepunkterna var så få till antalet. Kanske att ett längre tidsperspektiv skulle generera andra resultat, detta är dock omöjligt att genomföra i dagsläget då statistik på området fattas och de flesta företag vilka går att få tag på idag inte har existerat länge nog för att en jämförelse av detta slag skulle kunna vara genomförbart. Till det läggs även alla de företag vilka redan gått i konkurs och således aldrig kommer finnas med i någon statistik. Således är detta det bästa som kan åstadkommas i dagsläget. I framtiden när företagen har existerat under många år och även kartlagts för samtliga år först då kommer vi kunna uttala oss med större säkerhet.

Ett av de existerande problemen i denna uppsats är det faktum att definitionen av arbetsintegrerande sociala företag skiljer sig åt. Inte bara mellan Storbritannien och Sverige utan även inom länderna i sig. Generellt sett har man kommit längre i Storbritannien och har således klarare definitioner av begreppen. Det beror troligen på att forskning på området pågått under en längre tidsperiod där. Detta leder till problem både vid jämförandet av utvecklingen av socialt företagande mellan olika länder men även över tid. En klarare definition kan resultera i att företag vilka inte klassades som arbetsintegrerande sociala företag i början av 2000-talet idag faller under denna kategori och således inkluderas i undersökningarna. Detta är ännu en anledning till varför det kan vara relevant att studera

utvecklingen inom företag vilka var erkända arbetsintegrerande företag redan 2005 och se på hur dessa har utvecklats över tid.

5.3 Jämförande analys av Sverige och Storbritannien

Att länderna är relativt lika varandra syns tydligt vid jämförandet av hur arbetslösheten har utvecklats samt hur det gått för BNP i de respektive länderna. Även vad gäller antal invånare med utländskt medborgarskap ser vi en hög likhetsfaktor. Detta utnyttjas som ett komplement till regressionsanalysen.

Det faktum att länderna verkar vara väldigt lika enligt dessa siffror gör att resultatet blir ännu intressantare. Hur kommer det sig att det gått så mycket bättre i de svenska företagen jämfört med de brittiska med tanke på hur lika länderna ändå verkar vara? Om teorierna säger sig förklara utvecklingen vad gäller socialt företagande i länderna borde inte utvecklingen likna varandra då i detta fall? Men det faktum att det är en markant ökning hos de svenska företagen och en liten nedgång i de brittiska gör att det inte verkar stämma att den följer utvecklingen av BNP, eftersom den utvecklingen sett liknande ut i båda länderna. Inte heller nivån på BNP skiljer sig åt markant mellan länderna så påståendet att ett högre BNP skulle resultera i en minskning av den tredje sektorn verkar inte heller stämma utifrån dessa siffror.

Detsamma gäller för andelen invånare med ett utländskt medborgarskap. Här har Sverige till och med en lägre andel av befolkning med utländskt medborgarskap jämfört med Storbritannien. Även detta pekar på att regressionsanalysen, vilken sa att andelen invånare med annat medborgarskap faktiskt påverkar sysselsättningsgraden inom de sociala företagen, skulle kunna bero på slump. Enligt siffrorna rörande utvecklingen av medborgarskapsandelen är båda länderna väldigt lika varandra. Ökningen i Sverige och den lilla tillbakagången i Storbritannien gör att förändringen i antal invånare med annat medborgarskap inte verkar påverka utvecklingen i de sociala företagen speciellt mycket.

Empirin från brittiska företag är framförallt hämtad från de företag som klarat sig bäst. Detta ger en viss möjlighet att göra jämförande uttalanden. Det är dessa företag som överlevt under en längre tidsperiod och således klarat sig bättre än övriga som exempelvis gått i konkurs. Problemet kvarstår givetvis att de inte är många till antalet, men de som studerats är de företag vilka lyckats bedriva sin verksamhet under flera år. Att således studera dessa företag ger en tydlig indikation på utvecklingspotentialen i sektorn. Utifrån detta borde ett uttalande

om hur sektorn verkar utvecklas både i Storbritannien och i Sverige vara möjlig. Vad det innebär är att siffrorna är baserade på de företag vilka verkar vara de mest framgångsrika i Storbritannien. Det är dessa företag som lyckats överleva över denna tidsperiod och det faktum att det verkar ha gått sämre för dem än för de svenska företagen visar på att det troligtvis finns en högre tillväxt i den svenska sektorn. Siffrorna visar även på att bara för att företagen har funnits över en längre tid innebär inte det att det måste gå väldigt bra för dem. Detta eftersom siffrorna visar en nedgång i antalet anställda i de brittiska företagen. Detta är en intressant aspekt av problemet eftersom det uppenbarligen innebär att studien är gjord på de mest hållbara företagen i Storbritannien och de visar på en viss tillbakagång.

Utifrån det faktum att vi inte kan se någon större korrelation mellan de oberoende variablerna och sysselsättningsnivån, förutom eventuellt medborgarskapet i Sveriges fall och med tanke på likheterna i BNP-, arbetslöshets- samt medborgarutvecklingen i respektive land verkar det som om det är Salomons Social origins teori som möjligtvis bäst förklarar utvecklingen. Det verkar vara svårt att uttala sig om någon specifik variabel som påverkar utvecklingen i de sociala företagen. Snarare verkar det som om det skulle kunna vara hur samhället är utformat i sig som påverkar hur de sociala företagen utvecklas. En möjlig förklaring till att utvecklingen verkar ha gått åt motsatta håll i Sverige och Storbritannien är det faktum att de tillhör olika kategorier i social origins teorin.

När det kommer till branschindelning såg vi där att det överlag är samma branscher som dominerar i båda länderna. Det intressanta här är dock att det i Sverige var vanligare att företagen kombinerade olika aktiviteter inom samma företag. Frågan är således om detta kan vara en av anledningarna till den skillnad i utvecklingen vi sett i respektive land? Kan det vara så att om ett företag breddar sig och utför flera olika aktiviteter resulterar det i att tillväxtpotentialerna blir större? Då detta är den skillnad jag har funnit i denna undersökning kan det vara något vilket borde undersökas i framtida forskning. Att här specifikt göra uttalanden om huruvida det är detta som genererar resultatet är inte möjligt baserat på det material som använts. Det existerar dock skillnader och framtida forskning får utreda huruvida det är dessa skillnader som påverkar att utvecklingen ser olika ut i respektive land. Vad som syns är dock att det är samma branscher företagen verkar inom i båda länderna och att det således verkar existera vissa branscher där arbetsintegrerande sociala företag lättare utvecklas och tar plats.

5.4 Resultat

Utifrån de siffror som samlats ihop för denna uppsats verkar det inte vara någon större tillväxt i de brittiska arbetsintegrerande sociala företagen medan de svenska företagen har haft en väldigt stor tillväxt överlag. Vid undersökningar av huruvida det existerar andra faktorer vilka skulle kunna påverka möjligheter för utvecklandet av sociala företag, verkar det inte som om de teorierna, vilka använts här, förklarar utvecklingen i sektorn. Varken BNP eller medborgarskap ger en hög grad av korrelation med antalet anställda i de brittiska företagen. BNP i Sverige korrelerar inte heller med antalet anställda i de svenska företagen. Dock är det här intressant att medborgarskapet faktiskt korrelerar väldigt starkt med antalet anställda i Sverige. Då det inte gör det alls i de brittiska företagen kan vi inte utesluta att det till största delen beror på slumpen. Dock kan det faktum att Sverige och Storbritannien hör till olika typer av välfärdssystem bidra till det olika resultat vilka uppkommit i respektive land. Varav en fortsatt undersökning gällande medborgarskap och utveckling i de sociala företagen bör genomföras. Kanske kan det ändå vara så att flera människor med olika medborgarskap i ett land leder till en ökning i den tredje sektorn, vilket de svenska siffrorna i denna undersökning visar på.

6. Slutsatser

Resultat av studien visar att sysselsättningen har ökat med över 100% (möjligtvis mer än 200%) i de svenska företagen på fem år men denna utveckling återfinns inte hos de brittiska företagen. Av de förklarande variabler som tagits upp så är det bara en som jag finner stöd för och det är andelen utländskt medborgarskap. Detta samband finns dock endast bland de svenska företagen.

Det verkar alltså finnas ett visst stöd för statligt misslyckande-/ marknadens misslyckande teorin. Det skulle i så fall betyda att ett mer heterogent samhälle leder till en större mängd sociala företag, alternativt större sociala företag, eller uttryckt i andra ord, ett mer heterogent samhälle leder till ökad efterfrågan på varor och tjänster som stat och privata företag normalt sett inte tillhandahåller.

Det finns dock flera frågetecken kring vilka slutsatser vi kan dra av resultatet. För det första korrelerar inte utländskt medborgarskap med sysselsättningen i sociala företag i Storbritannien. Det är svårt att utifrån empirin säga vad det kan bero på. En tänkbar förklaring skulle kunna vara tidsaspekten. Det vill säga, socialt företagande som svar på en heterogen efterfrågan kan vara ett äldre fenomen i Storbritannien än i Sverige vilket skulle kunna betyda att den brittiska marknaden för sociala företag har stagnerat eller gått in i en långsammare utvecklingsfas. För det andra har jag en kort tidsperiod för det empiriska materialet. På grund av detta finns en risk att den höga korrelationen och signifikansnivån beror på slumpen. Ett sista och tredje problem är branschtillhörigheten för företagen. Företagens verksamhetsområden ger inga antydningar till att vara specifikt inriktade eller nischade mot minoriteter i landet. Typisk verksamhet är café, second hand eller trädgårdsarbeten.

Även den stora utvecklingen av antalet anställda i Sverige jämfört med Storbritannien skulle kunna vara ett resultat av tidsaspekten, det vill säga att Storbritannien blev mer heterogent tidigare. Dock kvartstår faktum att utvecklingen i antalet sysselsatta har varit väldigt hög i Sverige men obefintlig i Storbritannien. Detta (åtminstone resultaten från de brittiska företagen) går emot de höga förhoppningar på socialt företagande som en tillväxtsektor som jag funnit i offentliga dokument och tidigare forskning. Snarare verkar det finnas olika former av begränsningar som möjliggör tillväxt i denna sektor. Det är med andra ord inte helt självklart att företagen är i tillväxt, kanske krävs mer stöd till företagen eller förändrade villkor för att denna sektor ska kunna växa! Risken är annars en hög omsättning på företag, där många försvinner samtidigt som det kommer nya, men utan några egentligen långsiktiga möjligheter att vara kvar på marknaden.

Det hade så här i efterhand varit önskvärt med mer information. Både över en längre tidsperiod och mer uppgifter om företagen (till exempel omsättning). De avgränsningar som

gjordes gällande dessa visade sig dock nödvändiga. Flera företag uppgav tidsbrist som en avgörande faktor till varför de hade svårt att bidra med information. Det var också svårt att få fram uppgifter om sociala företag ju längre bak i tiden jag tittade. Trots det har jag här lyckats lyfta fram viktiga aspekter av utvecklingen inom denna sektor i form av förändringen av antalet anställda inom de sociala företagen.

För att återkoppla till frågeställningen så har det skett en omfattande positiv utveckling av antalet anställda i de svenska sociala företagen medan utvecklingen har varit obefintlig i de brittiska (åtminstone sektorn som helhet). Det finns också ett visst stöd för statligt misslyckande-/ marknadens misslyckande teorin (i Sverige) vilket i så fall skulle kunna tyda på ett kausalt samband. Möjligheten att dra generella och definitiva slutsatser om detta är dock begränsad och vore ett lämpligt ämne för fortsatt forskning.

7. Sammanfattning

EU arbetar hårt på att minska arbetslösheten inom unionen och har de senaste åren satt upp nya mål för att uppnå ökad sysselsättning. Det senaste kom i och med EU2020-målen där ett försök till att utforma gemensamma mål för unionen bland annat vad gäller konkurrenskraft samt sysselsättningsnivån fastställdes. EU2020-strategin gör gällande att sysselsättningsnivån inom unionen skall uppgå till minst 75 %.

Allt ifrån länders regeringar till institutioner på EU-nivå har börjat intressera sig för socialt företagande och det existerar funderingar kring om detta skulle kunna vara en sektor med utvecklingspotential vilket således skulle kunna resultera i mer konkurrenskraftiga länder inom unionen. Problemet som kvarstår är dock att kunskapen om socialt företagande är begränsad och forskning på området är endast i inledningsfasen. Mer kunskap på området är således något som efterfrågas av bland annat både regeringar samt institutioner på EU-nivå. På denna grund har uppsatsen utvecklats och försöker här ge tillgång till ny information på ett relativt nytt och outforskat område. Genom att skicka ut enkäter till svenska arbetsintegrerande sociala företag där de fått redogöra för utvecklingen av antalet anställda har en möjlighet getts att studera hur tillväxtpotentialen i sektorn verkar se ut. Detta har sedan analyserats och jämförts med utvecklingen i arbetsintegrerande sociala företag i Storbritannien. Här ser vi att företagen i Sverige verkar ha expanderat vad gäller antalet anställda medan de brittiska företagen snarare minskat antalet överlag.

Utifrån en rad existerande teorier vilka säger sig förklara utvecklingen i den tredje sektorn har även ett antal oberoende variabler valts ut. Detta för att utreda huruvida det verkar existera yttre faktorer som påverkar utvecklingsmöjligheterna för de relevanta företagen. Ingen direkt korrelation gick dock att urskilja, med det undantaget att andelen anställda i de svenska företagen verkade korrelera med antalet invånare i landet med utländskt medborgarskap. Men utifrån de siffror som kommit fram i denna uppsats är det inte möjligt att göra definitiva uttalanden om huruvida dessa verkligen hänger ihop. Fortsatt forskning på området efterfrågas således för att möjliggöra ett mer säkerställt resultat vad gäller korrelationen mellan dessa två faktorer. Slutsatsen är dock att det existerar en skillnad mellan Storbritannien och Sverige men att den inte verkar bero på de variabler som analyserats i denna uppsats.

Referenser

Otryckta källor

Enkät/Intervjuer

Gaule, Tom, medarbetare Social Firms UK, mejl 2010-11-29 tgaule@socialfirmsuk.co.uk

Internet

Baker, Kathy (2005) Mapping the Social Firm sector 2005 Social Firms UK
<http://socialfirmsuk.co.uk> citerad 2010-11-01 till 2011-01-06

Dieses www.diesis.coop citerad 2010-12-15

“Economic and financial affairs - Forecasts for EU Member States” EUROPA – The official website of the European Union
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn_forecast_en.htm citerad 2010-12-10

“BNP – Bruttonationalprodukt” Ekonomifakta
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Ekonomi/Tillvaxt/BNP---Bruttonationalprodukt/?from51=2004&to51=2009&columns51=,1,27,3>, citerad 2010-12-15

”Europa ordlista – Lissabonstrategin” EUROPA – EU:s officiella webbplats
http://europa.eu/scadplus/glossary/lisbon_strategy_sv.htm citerad 2010-12-04

”Europeiska Socialfonden i Sverige 2010 – 2013, *Den ekonomiska situationen och sysselsättningen i Sverige*”, EUROPA – EU:s officiella webbplats
http://ec.europa.eu/employment_social/esf/members/se_sv.htm citerad 2010-12-05

Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes> citerad 2010-11-07

Eurostat ”Citizenship” <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/print.do?print=true> citerad 2010-11-12

Eurostat “Unemployment rate”
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec460&plugin=1> citerad 2010-11-18

GEM, Global Entrepreneurship Monitor www.gemconsortium.org citerad 2010-11-15

Mapping report (2006) *Full and emergin social firms* Social Firms UK
<http://socialfirmsuk.co.uk> citerad 2010-11-01 till 2011-01-06

Mapping report (2010) *The UK Social Firm Sector 2010* Social Firms UK
<http://socialfirmsuk.co.uk> citerad 2010-11-01 till 2011-01-06

”Privat och offentlig sysselsättning”, Ekonomifakta,
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Arbetsmarknad/Sysselsattning/Privat-och-offentlig-sysselsattning/> citerad den 2010-12-15

”Sociala företag – kriterier” Tillväxtverket *Sofiasam*
<http://www.sofisam.se/?get=content&action=view&id=127-15> citerad 2010-11-20

Thoma, Mark, 2007, “Social spending and GDP per capita” *Economist’s View* 27/6
tillgänglig på <http://economistsview.typepad.com/economistsview/2007/06/social-spending.html> citerad 2010-12-16

”Vad är social ekonomi” 2006-09-04 Skandinaviska institutet för social ekonomi
<http://socek.se/node/5> citerad 2010-12-05

World Bank <http://data.worldbank.org/> citerad 2010-12-02

Tryckta källor

Artiklar/rapporter

BIS Department for Business Innovation & Skills *Social Enterprise Barometer* February 2010
URN 10/1076 IFF Research Ltd

Heckl, Eva & Pecher, Ingrid (2007) *Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe* Final Report Austrian Institute for SME Research Vienna, June 2007

Salamon, Lester. M. & Anheier, Helmut. K. (1998) *Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally* *Voluntas International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol. 9, No. 3, 1998

Tillväxtverket (2008) *Sammanställning av de sociala företagens ekonomiska förutsättningar 2008*

Offentliga dokument

Adelsbo, Christer, (2009) *Motion till Riksdagen Motion 2009/10:N444 Socialt Företagande*

Department of Enterprise, Trade and Investment *Social Economy Enterprise Strategy 2010-2011* Mars 2010

Europeiska Kommissionen *På väg mot en inre marknad; Att skapa en konkurrenskraftig social marknadsekonomi* Bryssel 27.10.2010 KOM(2010) 608 slutlig

Europeiska kommissionen *Din inre marknad? En inre marknadsakt för en verkligt konkurrenskraftig social marknadsekonomi*. Europeisk Unionens publikationsbyrå, 2010 ISBN 978-92-79-16928-1

Europeiska Rådet *Slutsatser från Europeiska rådet till delegationerna EUCO 7/10 CO EUR 4, CONCL1* Bryssel den 26 mars 2010

Näringsdepartementet (2007) *Uppdrag att utarbeta förslag till program för sociala företag* Regeringsbeslut I 6 N2007/7471/ENT Verket för näringslivsutveckling

Näringsutskottets betänkande (2005) 2005/06:NU11 *Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning* Sveriges Riksdag

Regeringsbeslut Näringsdepartementet (2010) *Handlingsplan för arbetsintegrerande företag* N2010/1894/ENT

Regeringens Skrivelse *Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning* Skr. 2005/06:23 Stockholm den 13 oktober 2005

Pressmeddelanden

Pressmeddelande från kommissionen *Ett gemensamt åtagande för sysselsättning*. IP/09/859 Bryssel den 3 juni 2009

Uppsatser

Hulegård, L (2010) *Discoursers of social entrepreneurship – Variations of the same theme?* EMES working papers no. 10/01

Bilaga 1 – Enkätundersökning svenska företag

Hej,

Mitt namn är Stephanie Ekorn och jag håller på att skriva min kandidatuppsats i Europakunskap vid Göteborgs Universitet. Jag undersöker arbetsintegrerade företag i Sverige och Storbritannien.

Jag skulle behöva hjälp med att få fram lite uppgifter om ert företag.

Jag skulle vilja veta hur många anställda ni haft under varje år som ni varit verksamma (årsvis från 2004 är mest relevant). Samt hur många av dessa som är och har varit

- heltidsanställda
- deltidsanställda
- antal volontär medarbetare (oavlönade)

Samt även omsättningen för dessa år.

Uppgifterna skall användas för att undersöka utvecklingen i den sociala sektorn . Alla medverkande är anonyma.

Vid frågor kontakta gärna mig på 073-8107250 eller s_ekorn@hotmail.com

Tack för hjälpen!

Stephanie

Bilaga 2 – Enkätundersökning brittiska företag

Hello,

My name is Stephanie Ekorn and I'm currently writing my bachelordegree essay at the University of Gothenburg in Sweden.

I'm writing about social firms in the UK and Sweden and I'm lacking infomation about your firm concerning the years 2007, 2008 & 2009. I have gotten statistics from <http://socialfirmsuk.co.uk/> about your firm but I need some numbers about how many that were working in this firm in the years 2007, 2008 & 2009. Fulltime, parttime and VolunTERS.

Thank you, very much!

Stephanie